

JAK ROZWIJAĆ WROCŁAWSKI BUDŻET OBYWATELSKI?

Załączniki do raportu z konsultacji społecznych

Spis załączników

ZAŁĄCZNIK 1 – NOTATKA ZE SPOTKANIA 12.12.2022 r.	1
ZAŁĄCZNIK 2 – NADESŁANE OPINIE ZA POMOCĄ E-FORMULARZA	1
ZAŁĄCZNIK 3 – KONSULTACJE DZIECI I MŁODZIEŻY	32
ZAŁĄCZNIK 4 – OPINIE DZIECI I MŁODZIEŻY NADESŁANE ZA POMOCĄ E-FORMULARZA	34

ZAŁĄCZNIK 1 – NOTATKA ZE SPOTKANIA 12.12.2022 r.

Spotkanie było zaplanowane na 12.12.22 w “ODLOCIE. Strefie Partycypacji”, przy ul. Piłsudskiego 34. Ze względu na zerową frekwencję spotkanie nie odbyło.

ZAŁĄCZNIK 2 – NADESŁANE OPINIE ZA POMOCĄ E-FORMULARZA

Zachowano pisownię oryginalną.

Pytanie nr 1.

W listopadzie 2021 r. weszła w życie nowelizacja uchwały Rady Miejskiej Wrocławia nr LXII/1440/18 z dnia 13 września 2018 r. w sprawie Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego. Zwiększyła ona maksymalne kwoty dla projektów osiedlowych (z 750 tys. do 1 mln zł) i dla projektów ponadosiedlowych (z 2 do 3 mln zł). Dodatkowo zniósła ograniczenie dla projektów ponadosiedlowych, które przed nowelizacją mogły dotyczyć

tematycznie tylko zieleni, sportu lub zrównoważonej mobilności. Jak oceniasz wprowadzone zmiany?

l.p.	Treść opinii
1	<p>Kwoty w 2022 roku były zasadne, natomiast w kolejnych latach powinien być one sukcesywnie waloryzowany z uwagi na inflację. Zniesienie ograniczeń dotyczących projektów ponadosiedlowych było bardzo dobrym rozwiązaniem, ponieważ jest bardzo dużo innych ważnych spraw i potrzeb mieszkańców. Dzięki tej zmianie mogłem zgłosić swój projekt w tej kategorii, który okazał się sukcesem zdobywając bardzo dużo głosów i wygrywając w 2022r.</p> <p>Obecnie WBO kojarzy się głównie z dużymi tematami, które mają wpływ na wielu mieszkańców. Niektóre potrzeby mieszkańców są też znacznie mniejsze np. jedna ławka, latarnia, przejście dla pieszych, dodatkowa atrakcja na placu zabaw itp. Zalecam więc wprowadzenie nowej kategorii małych projektów (do kwoty 10-20% budżetu osiedlowego), którą można nazwać „Projekty podwórkowe”.</p>
2	Pozytywnie
3	Pozytywnie.
4	Pozytywnie
5	Źle oceniam
6	Kwoty przeznaczone na projekty są ok, adekwatne do aktualnej sytuacji ekonomicznej.
7	Bardzo dobrze
8	<p>Uważam, że zbyt rozproszenie tematyczne jest problemem budżetów partycypacyjnych. Ogromna większość głosujących nie ma większego rozeznania na co głosuje - robi to na prośbę znajomego lub po pobieżnym zapoznaniu się z kilkoma propozycjami. Mało kto ma czas przeglądać ponad setkę propozycji i zastanowić się nad nimi.</p> <p>W przypadku projektów ogólnomiejskich, powinny one się wpisywać w politykę miasta, stąd zawężenie do określonych obszarów w mojej</p>

	ocenie było właściwe. Można to też zrealizować poprzez wzmocnione opiniowane poszczególnych jednostek miejskich.
9	Pozytywnie.
10	Uważam że jest to bardzo dobry pomysł
11	Negatywnie; z mojego punktu widzenia celem WBO powinno być co do zasady realizowanie większej ilości małych projektów; duże winny być domeną bezpośrednio decyzji władz miasta
12	Pozytywnie
13	Wskazane w powyższym pytaniu zmianę (nie inne) oceniam pozytywnie.
14	W czasie obecnej inflacji pozwala realizować ciekawe projekty
15	pozytywnie
16	na plus
17	Bardzo dobrze!
18	I dobrze i źle. Projekty dotyczące np dróg rowerowych forsowane przez stosunkowo niewielkie grupy blokują inne, bardziej potrzebne projekty
19	Pozytywnie
20	Uważam, że dla równomiernego rozwoju całego miasta kwota powinna zostać ta sama, a "nadwyżka" przekazana na kolejne projekty. Zniesienie ograniczenia oceniam neutralnie.
21	Osobiście widziałbym budżet dla projektów ponadosiedlowych w wysokości do ok. 4 mln złotych, a gdyby to był projekt o wysokiej randze nawet i więcej. Niektóre projekty mimo, że ambitne i służące ogółowi Wrocławian nie mogą być akceptowane z powodu właśnie limitu, a nie są planami miasta, lub nimi być nie mogą z jakiś powodów. Wiadomo, że łatwo są wdrażane projekty, które wyręczają miasto w realizacji kontrowersyjnych zadań, jak np (nie jestem przeciwnikiem) trasa rowerowa wzdłuż Małachowskiego, czy Swobodnej, które to projekty niejako zadaniowo miejskie są pilnie realizowane w tzw ich punkcie, czyli tylko w określonym krótkim przebiegu. Takie projekty są miejskie. Wiadomo, że znaczna część to projekty zielone w nazwie i oczekiwaniu.

	Jednak to powinno być szeroko przygotowane przez ZDiUM, czyli zarządcę pasów drogowych, aby sprawy zieleni były porządkowane i infrastrukturą podziemną.
22	Pozytywne
23	w kontekście inflacji, zwiększona kwota musiała nastąpić. Inaczej ciężko byłoby zrealizować projekt w ramach wbo
24	<p>Pozytywnie oceniam zniesienie ograniczeń dla kategorii projektów. Negatywnie oceniam utrzymywanie sztucznego podziału na projekty ponadosiedlowe i osiedlowe. Taki podział nie ma sensu gdy zrezygnowano z rejonizacji. Przy obecnych regułach wbo powinna istnieć tylko 1 kategoria - projekty ponadosiedlowe.</p> <p>Ewentualnie projekty osiedlowe mogłyby istnieć jeżeli kwota na projekt osiedlowy byłaby niska (np 300k) ale za to szanse na zwycięstwo miałyby większa ilość projektów. Z roku na rok widać coraz większą profesjonalizację wbo, coraz mniej projektów jest zgłaszanych przez mieszkańców. Lokalne projekty odpadają w głosowaniu, co zniechęca nowych liderów do zgłaszania projektów.</p>
25	neutralnie
26	Mając na uwadze inflację kolejnego roku również powinien wzrosnąć poziom środków przyznawanych w ramach wbo
27	Są na plus
28	Pozytywnie
29	wprowadzone zmiany oceniam dobrze,
30	Źle. Powinny być zmniejszone kwoty, ale zdecydowanie więcej wygranych projektów. To co teraz, to nie jest już budżet obywatelski. Sprofesjonalizowane grupy dogaduje się, nawet pomiędzy bardzo odległymi osiedlami. Zwykły mieszkaniec nie ma szans.
31	Zwiększenie kwot osiedlowych jest dobrym ruchem, ale bez znaczącego zwiększenia puli budżetu nie daje on zbyt wiele - staje się wyłącznie korektą inflacyjną.

32	Koszty realizacji projektów finansowanych przez podatników są zbyt wysokie do cen rynkowych, zwiększenie budżetu nie poprawia sytuacji, w której urzędnicy nie panują nad nim.
33	Zmiany bardzo dobre. Kwoty obu kategorii projektów powinny być w następnych latach sukcesywnie powiększane.
34	Oceniam te zmiany pozytywnie, natomiast uważam że nadal należy zwiększać kwoty przeznaczane na budżet obywatelski
35	Zwiększenie kwot było niezbędne wobec inflacji. Pozytywnie oceniam drugą ze zmian.
36	zmiana obejmująca zwiększenie kwot dla projektów jest zdecydowanie pozytywna
37	Każda zmiana ułatwiająca i liberalizującą dostęp do WBO jest dobra

Pytanie nr 2.

W 2022 r. zmieniła się szata graficzna strony WBO. Jak oceniasz nowy wygląd i przejrzystość strony?

I.p.	Treść opinii
1	Szata graficzna i strona w zakresie projektów jest bardzo ładna. Mam jedynie uwagę do zakładki dot. stanu realizacji projektów, jest ona mało czytelna. Brakuje informacji o postępie wyrażonej w % dla każdego etapu. Powinien być też podany jakiś harmonogram terminowy, publicznie udostępnione notatki z konsultacji, linki do dokumentacji projektowej, a na koniec zdjęcia z realizacji.
2	Jest mi to obojętne. Z kolei brakuje szczegółowych informacji o ocenie poszczególnych projektów - pracownicy jakiego wydziału oceniali dany projekt i checklisty z czym sprawdzono dany projekt (z jakimi ustawami, wytycznymi).
3	Pozytywnie
4	Pozytywnie.

5	Ocena pozytywna jednokaze chyba nie to powinno byc przedmiotem konsultacji, jest to wazne, ale nie najwazniejsze
6	OK
7	OK. Przyjemna.
8	Bardzo dobrze
9	Serio, uważacie, że warto o to pytać w konsultacjach?
10	Jest czytelna.
11	Ok
12	Neutralnie
13	Ok
14	Podobnie jak w poprzednim roku
15	w porzadku
16	jest ok
17	Uważam, że partycypacyjny charakter gry w WBO umożliwia organizowanie konkursów graficznych dedykowanych kolejnym edycjom WBO. Takie podejście zwiększyłoby zainteresowanie WBO i byłoby spójne z partycypacyjnym charakterem gry oraz aktywizowałoby szkoły w realizacji zajęć według przewidywalnego rytmu funkcjonowania miasta ;-) Konkursy oraz ich rozstrzygnięcie daje miastu nowe możliwości reklamowe i promocję najbardziej kreatywnych i zaangażowanych mieszkańców Wrocławia.
18	Było ok, jest ok. Po co zmieniać coś co było dobre?
19	Ładna, treściwa, szybko można znaleźć informacje
20	Nie znam poprzedniej szaty, tę oceniam na czytelną
21	Nie ma to znaczenia. To jak logo firmy - musi być rozpoznawalne. Ale pomysł akceptacji lub nie, nie jest pozytywnym wizerunkiem. Nie chodzi o walkę jak na koloseum rzymskim, a z tym mi się to kojarzy.
22	jest ok
23	Brak uwag
24	neutralnie

25	Na poprzedniej łatwiej było mi się odnaleźć. Zwłaszcza z mapą z projektami i lokalizację cenników. Trzeba się przewyczać.
26	Dobrze. Jest całkiem przejrzysta.
27	Jest ok
28	jest ok,
29	Bez różnicy
30	Nowa szata jest ok.
31	Bez znaczenia
32	Bardzo dobrze. Przy wyszukiwarce projektów (https://www.wroclaw.pl/budzet-obywatelski-wroclaw/projekty-2022) przydałby się jedynie odnośnik do mapy projektów - znacząco ułatwiłoby to wyszukiwanie.
33	Nie mam zastrzeżeń do strony jednak przydałby się widok mapy
34	Strona działa i wygląda bez zarzutu.
35	strona jest czytelna
36	Generalnie rzecz biorąc wszystkie strony "urzędowe" są mało czytelne i przyjazne dla oka.

Pytanie nr 3.

Istnieje Szkoła Liderów WBO. W 2022 r. prowadzona była w formie internetowych spotkań tematycznych, poświęconych m. in. składaniu projektów, uniwersalnemu projektowaniu i dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, miejscowym planom zagospodarowania, zieleni w mieście i promocji projektów. Spotkania były otwarte, organizowano je od stycznia do czerwca. Jak oceniasz taki sposób prowadzenia szkoły, czy masz jakieś sugestie, co zmienić w kolejnej edycji? W jaki sposób należy przekazywać wiedzę o WBO przyszłym liderom i liderkom?

I.p.	Treść opinii
1	Raz uczestniczyłem w tej szkole. Podaje się tam tylko podstawowe informacje.

2	<p>Za mało spotkań z niezależnymi ekspertami, szkoła liderów poświęcona ochronie zieleni to trochę peany dla samych siebie. Brak konkretnych wytycznych, takich jak w podręczniku "Jak zdrowo zmieniać miasto" - w taki sposób widzę szkołę liderów.</p> <p>No i przede wszystkim termin jest mało trafiony, bo szkoła liderów jest organizowana już po zgłoszeniu projektów a na długo przed kolejną edycją. Szkoła Liderów powinna być organizowana w miesiącach październik-styczeń.</p>
3	Nie byłem świadomy że takie spotkania miały miejsce
4	Nie mam uwag.
5	Brak
6	OK
7	Dobrze. Ogólnodostępny i dobrej formie. Dodałbym, aby spotkania te były nagrywane z możliwością odtworzenia w dowolnym momencie.
8	Nie dotyczy
9	Nie biorąc udziału, trudno się wypowiedzieć. Na pewno projekty edukacyjne skierowane do liderów są właściwym kierunkiem działania.
10	Chętnie czytam informację na temat spotkań lecz nie wzięłam udziału w żadnym. Trudno mi ocenić czy wiedza przekazywana na spotkaniach jest pomocna.
11	Taka formuła jest ok
12	Szkolenia / spotkania online
13	Nie korzystałem jeszcze.
14	Nie byłem na żadnej szkole liderów. Organizowanie tych szkół uważam za zły krok z uwagi na fakt, iż powoli z WBO robi się zadanie dla wyszkolonych przez miasto liderów a nie dla zwykłych ludzi, do których kiedyś WBO było kierowane.
15	Spotkanie z Liderami jak wycenili swoje projekty. Troche informacji jakie kryteria w doborze działek pod inwestycje na czym sie skupić
16	ok

17	jest ok
18	Moim zdaniem warto wprowadzić szkołę liderów WBO z myślą o uczniach szkół podstawowych i średnich uwzględniając specyficzny rytm funkcjonowania tych szkół. Warto szkolić nauczycieli, którzy przekazywaliby metodyczną wiedzę na temat WBO w ramach swoich zajęć (WOS, GW, Informatyka, Historia i teraźniejszość). Wielkim problemem jest kontakt z liderami, którym chcą zaoferować wsparcie animatorzy. Kontakt przez formularz jest nieefektywny. Większość propozycji współpracy wysłanych do liderów za pośrednictwem formularza kończy się brakiem odpowiedzi ze strony liderów i skutkuje nieskoordynowanymi działaniami oddolnymi.
19	Online; zachęcenie do kreatywności; współpraca, zwracać uwagę na minusy proponowanych rozwiązań, metoda Loesje.
20	Niestety. WBO nie jest dobrze promowane. Czuję, że jest to część działań Wrocławia lekko skrywana, a dostęp jest ograniczony. Internetowe spotkania tematyczne są istotne, ale czuję, że i tak "sędziami" są urzędnicy, którym powierzono działanie w tym zakresie, i raczej chcących być wskazującymi kierunek, który sami wybrali. W jaki sposób informować o WBO. Uważam, że to dość proste. Jest np "wroclaw.pl, ale informacje o WBO są trudne do odnalezienia. Zastąpiłbym je większą otwartością ze wskazywaniem, że są to dzieła mieszkańców. I zamieniłbym kolejność ocen (bo tych jest mało) najpierw oceniać powinni mieszkańcy, Rady Osiedla, kluby senioralne (bo są pomijane), a następnie urzędnicy. Trudno przebić się do twórców planów miejscowych, a jeśli już to widać, że gdzieś mają głosy osób składających swoje uwagi do planów wyłożonych, co znajduje wyraz w ich zapisach. Twórcy planów mają jakiś punkt widzenia, ale nie znając potrzeb mieszkańców, tworzą je z zapisami archaicznymi (np. lokale dla szewca, fotografików, czy biur podróży - zamiast ogólnie zapisanych usług dla mieszkańców). Potem te niedoskonałe plany miejscowe są

	<p>doskonalone poprzez WBO. Koło się zamyka, bo zamiast tworzyć od początku poprawnie, tworzy się fikcje poprawności i uzupełnia projektami WBO. I wychodzi na to, że WBO zamiast wzbogacać osiedla i miasto naprawia błędy urzędników tworzących plany miejscowe. Liderki i liderzy w dobrej wierze tworząc projekty WBO chcą aby lepiej było dla mieszkańców, ale nie wiedzą, że miasto wysługuje się nimi do zatarcia własnych błędów. Stąd w projektach WBO dużo jest wskazań np na zieleń, na ulice, na chodniki, czyli pasy drogowe miejskie, a można sięgać po inne inwestycje - takie jak boiska, doskonalenia parków ze ścieżkami dydaktycznymi, czy trasami rekreacji rowerowej, itd.</p>
21	Szkoła Liderów WBO to bardzo dobry pomysł
22	Brak uwag
23	formy online, asynchronicznie
24	Internetowe spotkania są najlepszą formą. Umożliwiają dotarcie do osób, które nie mają możliwości przyjechać na spotkanie stacjonarne.
25	Brakuje spotkań na żywo. Nie tylko z lider(k)ami, ale również z mieszkańcami zainteresowanymi projektem, by mogli przejąć rolę lidera/mi w momencie, w którym on/a się wycofają lub zmienia miejsce zamieszkania, itp. A zdarza się to, gdyż projekty mogą być realizowane latami.
26	n/a
27	zdecydowanie tak
28	To jedynie promocja liderów. Bez sensu.
29	Nie uczestniłem - nie mam zdania.
30	Proponuję szkolenie: Jak "obsługiwać" opornych urzędników.
31	Wiedzę można przekazywać na organizowanych przez Rady Osiedla wydarzeniach (festyny) lub w trakcie specjalnych sesji Rad z udziałem mieszkańców.
32	Spotkania on-line są mało produktywne. Lepsze byłoby realne wsparcie

przy wypełnianiu wniosków przez jakąś realną osobę.

Pytanie nr 4.

Czy zasady WBO (uchwalone uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia nr LXII/1440/18 z dn. 13 września 2018 r. w sprawie Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego) prezentowane na stronie WBO są jasne i zrozumiałe?

I.p.	Treść opinii
1	Tak, natomiast aby zwiększyć aktywność mieszkańców w WBO powinno się bardziej wprost i wyraźnie prezentować niektóre najważniejsze informacje jak np. brak konieczności zameldowania, to że każdy niezależnie od wieku może głosować, głosowanie jest bezpłatne itd.
2	Nie, nie są jasne., Powinna być określona jasna procedura w jaki sposób bada się zgodność z ustawami. Teraz nie jest jasne jak to się sprawdza, czy są jakieś karty oceny, jakieś procedury ewaluacji.
3	Tak
4	Są zrozumiałe.
5	tak jednakże wymagają zmian
6	Tak
7	tak.
8	Tak
9	tak
10	Tak
11	Tak
12	Nie
13	Nie. Projekty infrastrukturalne wolno zgłaszać wyłącznie na terenach należących do gminy i to jasne. Ale dzierzawa gminnego terenu okazuje się już przeszkodą.

	Zaskoczyła mnie negatywnie w tym roku sytuacja, gdy na etapie tworzenia wniosku zgłoszono projekt na gminnej działce, która na mapie własności na geoportalu była oznaczona kolorem żółtym. Autor projektu dostał odmowę, bo działka jest DZIERŻAWIONA. Jak to jest, że nie ma łatwo dostępnej informacji o tym. Przykład dotyczy projektu 102 w pierwszym etapie zgłoszeń.
14	Dla mnie były zrozumiałe
15	tak
16	tak
17	tak
18	Tak. Niestety są dość nieoczywiste dla nowych graczy w WBO. Konkurs na krótkie filmiki wyjaśniające zasady WBO byłby świetną reklamą WBO oraz okazją dla kreatywnych szkół do celowego wykorzystania aparatów fotograficznych, kamer, komputerów i programów graficznych/montażowych otrzymanych w ramach programów wsparcia dedykowanych szkołom takich jak laboratoria przyszłości: https://www.gov.pl/web/laboratoria https://www.gov.pl/web/laboratoria/szkoly-w-programie Jest to okazja dla szkół do wykorzystania środków artystycznych wspierających proces partycypacji społecznej. Partnerem takich działań może być Policealne Studium Animatorów Kultury „SKiBA” we Wrocławiu. Uczymy jak łączyć wykorzystanie środków artystycznych w działaniach zaangażowanych społecznie wspierających rozwój społeczności lokalnej.
19	Tak
20	tak
21	jasne
22	tak, są zrozumiałe. Jedynym niedoprecyzowany punktem w kalendarzu WBO jest data publikacji ostatecznej listy projektów dopuszczonych do głosowania
23	Raczej tak

24	tak
25	Względnie tak. Uchwała zawiera niuanse niekoniecznie zrozumiałe dla mieszkańców i dające pole do nadinterpretacji. Np. "których realizacja jest obiektywnie niemożliwa w trakcie jednego roku budżetowego" - praktycznie wszystkie projekty trwają kilka lat, albo "wytworzenie infrastruktury poza obszarem Gminy Wrocław" tzn poza granicami miasta czy poza działkami należącymi do gminy?
26	Nie wszystkie. Musiałam ostatnio konsultować się telefonicznie.
27	tak
28	generalnie tak, chociaż: -w tym roku pierwszy raz byłem liderem projektu WBO, po pierwszej weryfikacji ze strony UM, nie byłem pewien czy muszę coś zmieniać (email zawierał info o potrzebie konsultacji), zadzwoniłem, upewniłem się że nie, jednak brakowało takiej jasnej informacji np "projekt oceniony pozytywnie, nic nie musisz zmieniać" zabrakło, że ta potrzeba "konsultacji" to już po ewentualnym wygraniu, -wiem że z roku na rok jest coraz więcej projektów zgłaszanych a wydział partycypacji nie jest z gumy i że ludzie którzy tam pracują na prawdę robią wiele żeby sprostać oczekiwaniom wszystkich. wiem że niektórych rzeczy nie da się zaplanować (nie wiadomo ile wpłynie odwołana i ile zajmie ich analiza), ale fajnie byłoby gdyby od początku był sztywny harmonogram do kiedy co można robić i ile jest na to dni
29	Tak
30	Tak.
31	Są, ale czy sami urzędnicy je rozumieją i są elastyczni w stosunku do stworzonych przez siebie przepisów kontra rzeczywistość osiedlowa?
32	Tak.
33	Wg mnie są zrozumiałe.
34	tak
35	nie

Pytanie nr 5.

Jak oceniasz promocję WBO? Czy na etapie składania projektów (styczeń–luty) i w czasie głosowania (wrzesień–październik) widzisz plakaty i reklamy WBO w przestrzeni publicznej i w Internecie?

I.p.	Treść opinii
1	Promocja nie jest równomierna na wszystkich osiedlach.
2	Promocja jest naprawdę OK.
3	Pozytywnie
4	Tak, są widoczne.
5	Tak widze
6	Źle oceniam, gdyż za dużo jest projektów, które nie mogą być przyjęte jako zlokalizowane na nieruchomościach nie będących własnością Gminy Wrocław.
7	Jest ok. Nie mniej miasto powinno przygotować pulę plakatów i ulotek dla liderów projektów. Obecne formy głosowania wymagają dodatkowych zachęt do głosowania na projekcie oraz ich promocji, co wiąże się z kosztami. Koszty te nie powinny być po stronie liderów czy rad osiedli.
8	Tak, dobrym miejscem na rozwieszanie plakatów są przystanki komunikacji miejskiej.
9	Uważam, że budżet partycypacyjny nie powinien być szczególnie promowany przez organizatorów, podobnie jak np. wybory. To kwestia świadomości decyzji. Osoby, które interesują sprawami publicznymi, będą brać udział w procesach współdecydowania. Jeśli ktoś bierze udział w nich, bo pokazał mu się baner na soszalach, to uważam, że zaangażowanie takiej osoby nie jest warte wydawania pieniędzy publicznych. Oczywiście miasto powinno zadbać o dobrą, kompleksową informację; przypomnieć na swojej stronie i mediach lokalnych o kolejnych

	etapach WBO (z pewnością te podejmą temat bez konieczności robienia akcji promocyjnych, czy wykupowania reklam), ale promocja z pieniędzy publicznych świadczy o tym, że zamieniamy się w pewex i mieszamy różne "systemy walutowe" - obywatelski i komercyjny.
10	Tak, brakuje mi infografik które mogą być wykorzystane przez liderów podczas głosowania. Oprócz loga w pdf nic nie ma. Powinny być gotowe plakaty, ulotki w które lider wrzuci swój numer projektu oraz tekst w wersji edytowalnej.
11	Ok
12	Nie
13	Szczerze? Słabo. Wiem o tym jedynie dlatego, bo sama szukam, bo chcę zgłosić projekt.
14	w tym roku mało plakatów i może zajęcia w szkołach i na uczelniach
15	tak
16	w przestrzeni publicznej na kleczkowie nie są widoczne
17	Brakuje reklamy podsumowującej i zachęcającej do zaangażowania w okresie styczeń -luty. To czas postanowień noworocznych, nadziei i planowania – warto w tym czasie pokazać jak wiele wspaniałych realizacji powstało w ramach kolejnych edycji WBO. We wrześniu, po rozpoczęciu roku szkolnego, warto wzmocnić szkoły plakatami zachęcającymi do aktywności uczniów i nauczycieli do promowania oraz głosowania w ramach gry partycypacyjnej w WBO. Gamifikacyjne podejście do WBO jest przyszłością! W końcu WBO jest grą partycypacyjną! Warto rozważyć ranking głosujących szkół, co może zmobilizować te instytucje do metodycznego i konsekwentnego zaangażowania w WBO. Nagrodami mogą być zorganizowane wyjścia do wrocławskiego ZOO, Hydropolis i wielu innych miejskich instytucji, które są bardzo atrakcyjne dla dzieci, młodzieży i nauczycieli.
18	Plakaty i reklamy widzę.
19	Za późno, powinna być od czerwca

20	Nie zauważyłam plakatów reklamujących składanie wniosków, w czasie głosowania widziałam jedynie plakaty konkretnych projektów, a nie akcji samej w sobie
21	słabo się prezentują
22	<p>tutaj miasto mogłoby wg mnie zrobić więcej. Wg mnie temat WBO "umiera" między marcem i wrześniem. Nie ma aktywności, których celem byłoby utrwalanie WBO w świadomości mieszkańców Wrocławia, a większa świadomość to większe zainteresowanie samym głosowaniem i większa frekwencja w głosowaniu. Jeśli przyjmujemy że we Wrocławiu mieszka ok 800 tys mieszkańców to frekwencja w głosowaniu na poziomie 80-90 tys jest marnym wynikiem. Dodatkowo miasto (departament edukacji) mogłoby wykorzystać WBO jako jeden z tematów na lekcjach obywatelskich, WOS i innych wychowawczych we wszystkich szkołach w mieście. Marnie prezentują się statystyki głosowania wśród młodzieży 15-18 oraz wśród dzieci z podstawówek (12-15).</p> <p>O ile liderzy mogą sami spróbować promować projekty w szkołach podstawowych w porozumieniu z dyrekcją, to szkoły średnie nie są na każdym osiedlu we Wrocławiu. Dodatkowo, rekomendacje DE dla szkół pozwoliłyby uruchomić komunikację ze szkoł do liderów z danego osiedla (choćby poprzez Rady Osiedli)</p> <p>Zdecydowanie współpraca przy promocji WBO ze szkołami, to jest coś co mogłoby działać lepiej w 2023</p>
23	Tak
24	tak
25	Plakaty i reklamy są wszędzie
26	Tak, bardzo dużo
27	tylko w czasie głosowania jako inicjatywa liderów
28	widzę plakaty na przystankach, mam jednak wątpliwości czy promocja WBO np na Facebooku to dobry pomysł, czy tych środków nie można

	by inaczej spożytkować, np jeszcze jeden projekt osiedlowy? czy większa ilość plakatów na przystankach
29	Promocje wbo robią liderzy i sprofesjonalizowane grupy. To co robi miasto to nic. Gdyby nie liderzy, nikt o wbo by nie wiedział.
30	Tak, widzę materiały promocyjne, aczkolwiek jestem osobą mocno zainteresowaną tematem, więc mogę być mało referencyjny w tym zakresie, gdyż sam szukam informacji o każdorocznym WBO.
31	Czekam na realizację zaległych projektów, promocja kolejnych edycji w sytuacji gdy są opóźnienia w realizacji projektów - promocja WBO to wyrzucanie pieniędzy podatników w błoto lub możemy to potraktować jako autolaurkę "coś robimy" dla samych urzędników.
32	Tak. Promocja jest bardzo mocno widoczna w przestrzeni miejskiej i w Internecie.
33	Widać wiele plakatów, ogłoszeń, brak zastrzeżeń
34	Tak, widziałem bardzo dużo reklam (przystanki, słupy ogłoszeniowe). Promocją konkretnych projektów zajmują się także liderzy i wolontariusze tuż przed głosowaniem, więc nie sposób przeoczyć działań w ramach WBO.
35	promocja w internecie - średnio widoczna, chyba tylko dla użytkowników fb, czy czytelników strony wroclaw.pl. wskazane byłoby rozszerzenie informacji - np na stronach wszystkich miejskich spółek - dodatkowa informacja o wbo, korzystajmy z tej sieci, którą mamy . plakaty wbo widziałam tylko na przystankach
36	nie, jest tego niewiele.

Pytanie nr 6.

Czy masz pomysł, jak zachęcać mieszkańców i mieszkanki Wrocławia do udziału w kolejnych edycjach WBO?

I.p.	Treść opinii
1	Włączyć Rady Osiedla dając im dodatkowy budżet na promocję.

2	Niestety nie, a uważam, że tak niska frekwencja to porażka społeczeństwa obywatelskiego.
3	Pomimo wielkich starań i pomimo bardzo dobrego wyniku uzyskania głosów poparcia na dwa projekty (osiedlowy i ponadosiedlowy) zlokalizowanych na terenie Jerzmanowa nie udało wygrać się ich. Nie jest fizycznie możliwym zebranie znacznie większej ilości aniżeli dane osiedle posiada mieszkańców. Niestety duże osiedla pomimo nawet niskiej frekwencji pokonują bez problemu te małe.
4	Podstawa to zmiana zasad WBO, który wręcz dyskryminuje małe osiedla. Jak zachęcić do udziału w WBO mieszkańców skoro z góry wiadomo, że nie ma jakichkolwiek szans, aby projekt okazał się zwycięski? Może warto ponownie przeanalizować zasady? Może warto tam, gdzie jest duży udział mieszkańców w głosowaniu przyznać jakiś procent dodatkowy bonusów. Jak porównać głosowanie wielkich osiedli z małymi?
5	Ludzie muszą się przekonać, że faktycznie mają głos w sprawach dotyczących ich osiedla. Jeżeli będą środki z WBO dla każdego osiedla tu nie trzeba będzie ich namawiać.
6	Należy zmienić formę WBO do 3 kategorii. Pierwsza to inwestycje do 500 tyś - drobne. Aby w ich zakresie osiedle mogłoby uzyskać - doświetlenie przejść, wiaty dla rowerów, kwietniki, nasadzenia drzew etc. Formuła ta pozwoli na to, że więcej osiedli będzie miało szansę na inwestycje, w tym osiedla małe. Sukcesy na małych osiedlach w drobnych sprawach zachęci do składania projektów i głosowania na projekty większe. Mieszkańcy będą widzieć efekty. To najlepsza zachęta
7	Promować w radiu, podczas wydarzeń organizowanych na Rynku w ciągu roku.
8	W jakim celu? Ważna jest jakość, a nie ilość głosów.
9	Przedewszystkim powinni wiedzieć i widzieć jak wygląda realizacja wygranych projektów. Poszczególnych etapów. Jeżeli realizacja jest

	opóźniona to trudno namówić mieszkańców na losowanie dotyczące następnego etapu inwestycji.
10	W przypadku nagradzania zwycięzców powinno brać się pod uwagę frekwencję przy głosowaniu. Zachęca to do promocji wbo
11	Promować aktywności lokalne / mobilizację danej społeczności; tytułem przykładu przez wprowadzenie programu dla małych społeczności, gdzie będzie liczyła się frekwencja / zaangażowanie, a nie sumarycznie liczba głosów - tutaj zawsze wygrać duże osiedla
12	<p>Bardzo zniechęca do pracy sytuacja np osiedla Kowale, gdzie mieszka mało osób, a osiedle jest duże. Osiedlowe projekty nigdy tu nie wygrały po likwidacji paritetu osiedlowego.</p> <p>Dodatkowo poraża fakt, że nawet Fundusz Osiedlowy, który jest dla nas alternatywą jest przez Miasto traktowane po macoszemu.</p> <p>Dotychczasowe projekty od początku istnienia NIE zostały zrealizowane. Po co brać udział w działaniach, które nie przynoszą żadnych efektów?</p> <p>To poważny zarzut.</p> <p>Albo są pieniądze i można o nie się starać, albo nie ma co mydląć ludziom oczu.</p> <p>Wiem, że to nie bezpośredni zarzut do WBO. Ale pośrednio jest to powiązane.</p>
13	Tak. Szybko realizować zadania, które wygrały. Brak sprawczości jest frustrujący i zniechęcający.
14	pokazywanie co było zrobione lokalnie
15	realizować wygrane projekty w rozsądnym czasie, a nie po kilku latach
16	możliwość udziału projektów także na terenach ogólnodostępnych prywatnych oraz państwowych - dla przykładu kłeczków - ponad połowa osiedla to grunty będące własnością prywatną (które służą ogółowi społeczeństwa - choćby słynna tyrolka której utrzymanie nawiasem mówiąc sporo nas kosztuje ze względu na częste

	dewastacje), tereny wód polskich oraz tereny Państwowe. Na wschód od ulicy trzebnickiej praktycznie nie występują grunty na których można by zrobić cokolwiek w ramach wbo
17	<p>W szkole podstawowej dla 7 i 8 klas można zaproponować kilkutygodniowy program, realizowany od września do zakończenia głosowania w ramach zajęć "Wiedza o społeczeństwie". W tych klasach uczniowie mają 2 godziny tygodniowo WOS. Jeśli program byłby realizowany we wrześniu, to jestem przekonany, że statystyki osób młodych głosujących w kolejnych edycjach WBO (12-18) byłyby dużo większe niż do tej pory. W 8 klasach uczniowie zdobywają dodatkowe punkty za wolontariat. Punkty te pozwalają im aplikować do lepszej szkoły średniej. W ramach zaangażowania się we wsparcie liderów lokalnych te godziny byłyby realnie wykorzystane dla wspierania oddolnych działań liderów i potwierdzone np. przez Radę Osiedla. Nauczyciele realizujący awans zawodowy lub/i ubiegający się o dodatek motywacyjny także byłiby zainteresowani realizacją innowacyjnych rozwiązań partycypacyjnych w powtarzalnym rytmie funkcjonowania miasta. Animatorzy z Policealnego Studium Animatorów Kultury "SKiBA" we Wrocławiu, którzy w ramach zajęć wspierali wybrane przez siebie projekty, kilka razy odkrywali, że liderami okazywali się uczniowie liceum. Uczniowie Ci byli często pozbawieni wsparcia rówieśników, nauczycieli i instytucji szkoły... Uważam, że wsparcie merytoryczne dla młodzieży licealnej ułatwiłoby im działanie z wykorzystaniem zasobów własnych instytucji i stanowiłoby realne wzmocnienie młodych liderów partycypacji! Warto promować młodych liderów WBO, dając im materiały promocyjne uwzględniające nowe media (Facebook, Tik Tok, Instagram, You Tube). Podobnie stara się promować młodych liderów UM Krakowa:</p> <p>https://budzet.krakow.pl/aktualnosci/264425,1909,komunikat,mlodzi__a_ktywni__zaangazowani_w_bo_.html Warto promować instytucje</p>

	wspierające młodych liderów partycypacji pokazując jak wykorzystują zasoby własne do aktywizowania społeczności szkoły.
18	Głosujący może odebrać zniżkę do atrakcji miejskich - Aquapark, Zoo itp
19	może jakieś losowanie nagród wśród głosujących? Na przykład rośliny doniczkowe
20	Nie jestem twórcą WBO, ale mogę być liderem. Zachęcić można szeroką informacją i prezentacjami wykonania, że można
21	Głosy nie powinny być liczone tak samo na wszystkich osiedlach. Przez to tylko duże osiedla mają szansę na finansowanie.
22	na część tego pytania odpowiedziałem krok wcześniej. Największe prace muszą tutaj wykonać i tak liderzy projektów. Nie wiem czy to możliwe, jak z RODO i innymi zgodami ale może jakieś smsy na numery komórkowe wysłane przez miasto kilka razy w czasie głosowania?
23	Obecny system głosowania (formularz, SMS z potwierdzeniem) jest zbyt skomplikowany dla osób starszych. Przydałyby się punkty do głosowania papierowego np w bibliotekach, CALach
24	Dyskusja nad każdym projektem społecznym powinna dopuszczać różne głosy. Budżet Obywatelski jest jak Cyklop - ma tylko jedno oko: "jestem za". Wycina to z dyskusji osoby na "nie", a nawet doprowadza do patologicznego głosowania na budżety konkurencyjne, tylko z powodu odebrania poparcia projektowi niechcianemu. To musi się zmienić.
25	Sprawić by realnie mieli szansę wpłynąć na to co się zmieni w mieście. Obecnie wygrywający to są ogromne konsorcja fundacji, organizacji osiedli. Mniejsze osiedla nie mają szans na wygraną.
26	Wbo w obecnej formie jest przede wszystkim głosowaniem elektronicznym, co wyklucza osoby starsze. Ich nie trzeba zachęcać, tylko dać możliwość głosowania niedaleko miejsca zamieszkania.

27	zorganizować loterię dla uczestników
28	Wszędzie informacje od miasta. Zdecydowane zwiększenie liczby wygranych projektów, przy zmniejszeniu kwoty. Tabliczki informujące że dana rzecz została zrobiona z WBO. Pamiętanie o liderach po realizacji, a nie promka Prezydenta, to demotywuje liderów, ludzie nie wiedzą, że projekty zrealizowano z WBO, dzięki temu byłaby dodatkowa promocja.
29	Przede wszystkim szybsza realizacja zadań z poprzednich edycji. Uważam, że WBO się wypala, gdyż ludzie nie czują już sprawczości samego głosowania. Projekty powstają średnio 2 - 3 lata po edycji, gdy ludzie już zdążyli zapomnieć o głosowaniu. Jest to szczególnie widoczne w etapowanych zadaniach, np. parku na Kępie Mieszczkańskiej. Z opinii mieszkańców wynikało, że nie chcą głosować na 3 etap zadania, które wciąż nie wyszło z 1 etapu.
30	Tak, realizowanie terminowe projektów przez miasto będzie wystarczającą zachętą, póki co rośnie zniechęcenie i brak sensu uczestniczenia w tym projekcie.
31	Przede wszystkim jak najszybciej realizować wybrane projekty - niestety są z tym problemy i duże opóźnienia. Mieszkańcy będą chętnie brać udział w WBO i wszelkich formach partycypacji, jeśli będą czuli sprawczość swojego działania.
32	Targetowanie w mediach społecznościowych, na grupach osiedlowych np na FB
33	Na osiedlu, na którym mieszkam, zachętą do udziału na pewno byłaby szybka realizacja wygranych projektów.
34	rozmawiać, rozmiawiać i rozmawiać. Świadomość obywatelska mieszkańców jest na mikrym poziomie!

Pytanie nr 7.

Czy byłeś/ byłaś Liderem projektu WBO w ostatnich latach? Jak oceniasz kontakt z Urzędem Miejskim Wrocławia w trakcie oceny projektu, od chwili

jego złożenia do głosowania?

I.p.	Treść opinii
1	Jest OK.
2	Kontakt jest słaby i bezosobowy - bo przez formularz, dużo lepszy byłby personalny kontakt na maila/telefon (w zależności od preferencji) lidera projektu przez osoby z UM,
3	Tak, byłem. Kontakt bardzo szybki i rzeczowy.
4	Tak byłem, oceniam pozytywnie
5	Tak. Byłem liderem projektu, a współpraca z miastem bez zastrzeżeń.
6	Byłem liderem. Kontakt dobry.
7	Nikt ze mną się nie kontaktował bezpośrednio. Na stronie zamieszczono informację o braku uwag do projektu i o ile pamiętam wysłano standardowego maila. Uważam ten poziom za wystarczający. Nie wiem jak wyglądałaby sytuacja, gdyby mój projekt został odrzucony.
8	Byłam liderem od 2018 projektów osiedlowych. W przypadku projektów ponad osiedlowych które tworzone są przy współudziale paru osiedli jest jeden lider. Proponuję określić "liderów pomocniczych" odpowiedzialnych za oreslone części wspólnych projektów.
9	Nie
10	Byłam. Oceniam pozytywnie. Telefoniczne rozmowy były zawsze dla mnie wyczerpujące.
11	potrzebna wieksza pomoc na etapie tworzenia projektu, wycena i konsultacje
12	NIE
13	nie
14	Byłem. Jako odrzucony miałem tylko opinię urzędników, stąd trudno

	mi mieć pozytywne opinie. Jak wspomniałem, najpierw powinna być ocena mieszkańców.
15	Tak, byłem liderem. Bardzo cenie sobie współpracę z Wydziałem Partycypacji Społecznej
16	nie
17	Tak. Mój projekt odbył się przy minimalnym kontakcie z urzędem. Ograniczyło się to głównie do złożenia przeze mnie projektu i dalej wszystko organizował i realizował urząd.
18	tak byłem, kontakt oceniam bardzo dobrze, zawsze chętni do pomocy, odpowiedzą na pytania a jako lider który w tym roku był nowicjuszem miałem ich wiele
19	Tak. Urząd super. Jednostki miejskie słabo informują o etapach oraz, trzeba te informacje wyciągać ...
20	Nie dotyczy.
21	Kontakt bardzo dobry, bez zastrzeżeń.
22	nie, nie mniej z informacji od znajomych liderów wiem, że pomoc była znikoma i świadczona w nierolnym zakresie. Często w godzinach pracy samych liderów, kiedy ci ostnic mają swoje zawodowe zajęcia. Urzędnicy coś są od pomagania i dostosowania się do liderów a nie na odwrót.

Pytanie nr 8.

Czy Twój projekt wygrał w WBO w ostatnich latach? Jak oceniasz proces realizacji projektów?

I.p.	Treść opinii
1	Tak, w 2022 roku wiec proces realizacji dopiero się rozpoczął. Minęły już dwa miesiące i szczególnie nic się nie zadziało w tym temacie. Nie podjęto nawet kontaktu ze mną jako Liderem. Analizowałem jednak proces realizacji innych projektów z poprzednich lat i jest to bardzo przewlekłe. Proces ten powinien średnio wynosić 1-1,5 roku, natomiast

	wynosi on przeważnie 2-3 lata.
2	Liderzy mają zbyt mało do powiedzenia na etapie realizacji projektu. Proszę przyjrzeć się jak to wygląda np. w krakowskim BO, gdzie Lider naprawdę jest liderem przez duże "L" i ma dużą decyzyjność.
3	Nie, nie wygrał (problem małego osiedla).
4	Nie
5	Tak. Projekt wygrał i sprawnie został zrealizowany.
6	Nie
7	Nie w ostatnich latach.
8	Tak, projekty które wygrały są zrealizowane lub w trakcie realizacji. Są to projekty dotyczące zieleni więc odpowiada za nie ZZM. Współpraca jest bardzo dobra. O spotkaniach z projektantami i wykonawcami, akceptacje koncepcji oraz o odbiorach robót jestem zawsze informowana.
9	Tak; niestety realizacja projektów jest wolna i się pogarsza; dowodem min odwołanie finansowania na wiele projektów pod koniec 2022
10	Mój nie wygrał ani jeden, ale byłam 2 x blisko. Jednym z projektów była droga przy Cmentarzu Osobowickim (wtedy zebraliśmy chyba koło 2400 głosów), drugim był Psi park Naturalny w Parku Staszica (2021 i 2022 r.).
11	tak jeszcze nie zrealizowany
12	NIE, trwa za długo. Realizacja projektu 3 lata po wygranej to niestety zbyt długo
13	Nie wygrał, bo nie wiedziałem że to gra.
14	w moim przypadku(byłem wspoliderem projektu w 2019) poszło całkiem sprawnie i wiekszosc zakresu udalo sie zrealizowac. Nie mam na co narzekac
15	Tak wygrał. Proces przebiegał sprawnie i szybko natomiast był to projekt będący kontynuacją już zaczętych w poprzednich latach więc i organizacja w jego temacie była większa.

16	wygrał, mam nadzieję że spore, to zielony projekt który polega na nasadzeniu drzew i krzewów na całym osiedlu
17	2/10.
18	Nie dotyczy.
19	Nie. Śledząc WBO oraz rozmawiając z liderami projektów z zeszłych lat widzę jednak, że są duże opóźnienia w realizacji wybranych inicjatyw. Być może w Urzędzie Miejskim powinna zostać wydzielona odrębna struktura odpowiedzialna tylko i wyłącznie za realizację projektów WBO.

Pytanie nr 9.

Czy masz dodatkowe sugestie dotyczące rozwijania Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego?

I.p.	Treść opinii
1	Nie
2	<ol style="list-style-type: none">1. Patologią jest to, że zgodność z Ustawą o ochronie przyrody jest badana przez Wydział Środowiska i Rolnictwa jedynie przy projektach z kategorii ZIELEŃ. Taka ocena powinna być obligatoryjna dla wszystkich projektów.2. Dlaczego nie ma szczegółowych kart oceny i składu urzędniczego, który opiniował poszczególne projekty? W Poznaniu budżet obywatelski funkcjonuje z takimi kartami i jest to w pełni transparentne.3. Dlaczego Lider ma tak mało do powiedzenia na etapie realizacji? W Krakowie Lider jest prawdziwym liderem i bez jego "błogosławieństwa" nic nie zostaje zrobione. We Wrocławiu lider często nie poznaje własnego projektu...4. Automatyczne stosowanie projektowania uniwersalnego z jego 4-metrowej szerokości ścieżkami pieszo-rowerowymi bez

	<p>uwzględnienia lokalnych uwarunkowań społecznych czy przyrodniczych jest NADUŻYWANE. To jest projekt obywatelski, powinien być realizowany w terenie, w oparciu o rozpoznane warunki, a nie w czyjejs wyobraźni, do której trzeba dostosowywać rzeczywistość "z reala".</p>
3	<p>Zakaz inwestycji w/przy szkołach i przedszkolach</p>
4	<p>Zmiana zasad głosowania / liczenia głosów. Małe osiedla nie mają szans w porównaniu z dużymi. Jeszcze parę lat temu udało się cokolwiek wygrać, ale obserwując co roku większą mobilizację w głosowaniu niestety szanse małych osiedli (patrz Jerzmanowo) są zerowe. Jeśli całe małe osiedle zagłosuje to i tak przegrywa z częścią osiedla dużego. Aby miało to sens i było sprawiedliwe, należałoby zmienić system zliczania głosów np. na wagowy. Uwzględniałby on nie tylko sumaryczną ilość głosów, ale także np. % głosów w stosunku do mieszkańców osiedla.</p>
5	<p>To o czym pisałam zmiana zasad. Małe osiedla z niewielką liczbą mieszkańców nie mają szans. Osiedlowy odpada zupełnie, bo gdyby zagłosowało nawet 100% mieszkańców to i tak nie wystarczy głosów. Należy jakoś wspomóc te osiedla.</p>
6	<p>W każdej sprawie najlepiej sprawdzają się proste rozwiązania. Trzeba ustalić co najwyżej siedem punktów określających zasady funkcjonowania WBO (-więcej prawie nikt nie ogarnie). Nie można co roku modyfikować tych zasad. Oczywiście bezspornym pozostaje fakt, że środki WBO mogą być inwestowane tylko w przedsięwzięcia na nieruchomościach stanowiących własność Gminy Wrocław. W takim stanie prawnym projekty nie spełniające tego wymogu należy odrzucać niezwłocznie po zgłoszeniu i nie uwzględniać ich w ogóle na liście projektów zgłoszonych. Pulę środków finansowych przeznaczonych na WBO w danym roku</p>

	<p>podzielić na 48 wrocławskich osiedli proporcjonalnie do liczby mieszkańców będących płatnikami podatku PiT we Wrocławiu. Prawo do głosowania powinni mieć tylko pełnoletni mieszkańcy miasta będący płatnikami podatku PIT we Wrocławiu.</p>
7	<p>Sugestie te zostały określone w poprzednich punktach, główne założenia, które poprawiłyby sukces WBO to :</p> <ol style="list-style-type: none">1. Pakiet materiałów promocyjnych dla liderów - plakaty i ulotki2. dodatkowa kategoria dla osiedli mniejszych, aby miały szansę na rozwój osiedla i zachęcenie do głosowania
8	<p>Rady osiedli powinny mieć zauważalny wpływ na projekty "osiedlowe", być włączone w proces. Np. mogłoby to mieć formę możliwość rekomendacji np. max. 3 projektów ze swojego osiedla. Taka rekomendacja mogłaby mieć charakter wykluczający pozostałe pomysły lub łagodniejszy: np. przelicznik +25% głosów lub przynajmniej informacje o rekomendacji RO na stronie oraz możliwość odfiltrowania takich projektów w wyszukiwarce. W przypadku projektów ponadosiedlowych podobne kompetencje mogłyby mieć jednostki miejskie - np. zieleń miejska dla projektów dot. tej tematyki.</p> <p>Moim zdaniem dużym problemem budżetów partycypacyjnych jest niska świadomość uczestników procesu. Przefiltrowanie pomysłów przez osoby merytoryczne lub radnych powinno wzmocnić dyskusję publiczną i wymianę argumentów, przy okazji edukując uczestników procesu, w którym kierunku zmierza miasto.</p>
9	<p>W przypadku małych osiedli problemem jest liczba głosujących. Pomimo dużego zaangażowania lokalnej społeczności i prawie 50% udziału w głosowaniu mieszkańców osiedla projekt przepada (za małą liczbą głosów). Małe osiedla na których nie ma domów wielorodzinnych i dużych osiedli mieszkaniowych nie ma szans na samodzielne wygranie projektu. Proponuję nagradzać osiedla za</p>

	zaangażowanie mieszkańców nie tylko biorąc pod uwagę liczbę oddanych głosów ale ile % mieszkańców (lub innych osób zazwyczaj namowionych przez mieszkanców) danego osiedla oddało głos na projekt.
10	Przy obecnych zasadach głosowania i nagradzania małe osiedla skazane są na porażkę chociaż mają wysoką frekwencję w stosunku do liczby mieszkańców. Wpływa to na demotywację zarówno liderów jak i mieszkańców
11	Wprowadzenie dodatkowego programu albo uwzględnienie także % poparcia jako wskaźnika do decyzji; oparcie wszystkiego na głosach promuje duże osiedla kosztem małych, zaangażowanych wspólnot (gdzie poparcie i zaangażowanie w projekt jest kilkukrotnie większe); te ostatnie nie mają często szansy na realizację bezpośrednio przez Miasto, a jak nie są „miękkie” to odpadają w innych konkursach
12	Budżet partycypacyjny pomimo roli aktywizującej mieszkańców jest de facto formą rywalizacji o pieniądze. W obecnych edycjach nie ma już miejsca dla kopciuszków. Wygrywają najwięksi i najsprytniejsi. To swego rodzaju dyskryminacja pierwszorazowych liderów. Sukcesy WBO są też jednocześnie zawsze porażką, często wielokrotną wielu społeczników. Pomogłoby lepsze wywiązywanie się gminy z zadań własnych i realizacja także przegranych projektów, które zebrały duża ilość głosów.
13	Nie
14	Większa pomoc na etapie tworzenia projektu ze strony miasta. BARDZO chodzi o koszty inwestycji
15	przede wszystkim możliwość użycia wbo do inwestycji służących ogółowi społeczeństwa bez względu na to na jakim rodzaju gruntu się inwestycja znajduje. W przypadku gruntów prywatnych powinna wystarczyć zgoda właściciela terenu, a w przypadku pozostałych

	gruntów miasto powinno pomagać w załatwieniu tematu
16	Warto stworzyć mapę, która ułatwi osobom zaangażowanym w WBO rozpoznanie, które działki można brać pod uwagę planując inwestycję WBO. Taką mapę stworzyły choćby UM Łodzi: https://uml.lodz.pl/budzet-obywatelski/lbo-20222023/mapa-wlasnosci/
17	Zwiększyć budżet
18	Wydaje mi się trochę krzywdzące realizowanie tylko projektów, które uzyskały ogółem najwięcej głosów w mieście. W takim systemie małe inicjatywy nie mają szansy zaistnieć, a mogłyby dużo zmienić dla lokalnej społeczności. Może warto byłoby stworzyć nową kategorię projektów do *jakaś mniejsza kwota*.
19	Uczciwie, to najpierw mieszkańcy oceniają, a potem urząd.
20	Głosy nie powinny być liczone tak samo na wszystkich osiedlach. Przez to tylko duże osiedla mają szansę na finansowanie.
21	budżet odpowiadający cenom, znaleźć sposób na wykonawców, żeby nie podawali zaporowych cen miastu, małe osiedla muszą się łączyć żeby mieć szansę na wygraną, to oznacza, że muszą się dzielić dostępnym budżetem. który już jest mały, a co za tym idzie projekty nie są atrakcyjne dla mieszkańców, co zniechęca ich do głosowania
22	Jak w p. 6 - WSZYSCY obywatele mają głos. Są głosy na tak i są głosy na nie. Wygrywa budżet z najlepszym bilansem głosów.
23	Obecnie osiedla o mniejszej gęstości zaludnienia nie mają szans wygrać jakiś projekt. Może warto pomyśleć nad rozgraniczeniem wagowym w kwestii pieniężnej tak jak ma to miejsce w funduszu osiedlowym.
24	Tak. Umożliwienie tworzenia punktów do głosowania papierowego w instytucjach (szkoły, biblioteki itp) tak jak ma to miejsce podczas wyborów np. do senatu. Dodatkowo dłuższy czas między drugą poprawką projektu a głosowaniem. Za mało jest czasu na prace ze społecznością lokalną w

	celu rozpropagowania i omówienia projektu.
25	wyłączenie możliwości uczestnictwa szkół, powrót do głosowania na zabytkową inwestycję (jako osobny, 3 głos)
26	zdarzają się sytuacje gdzie do wygranej brakowało bardzo niewiele, wiem że budżet WBO jest ograniczony, ale np zielone projekty które nie zostały wygrane a uzyskały dużo głosów powinny zostać zrealizowane. wszak WBO to głos mieszkańców, czego na prawdę chcą i potrzebują a mając na uwadze zmiany klimatyczne drzew potrzebujemy najbardziej
27	Zmniejszenie kwot, zwiększenie ilości wygranych projektów, projekty ponadosiedlowe tylko z sąsiadami, a nie rozrzut po całym mieście. Zwiększenie promocji miejskiej
28	Moim zdaniem powinno wprowadzić się gwarantowane wygrane w pewnych obszarach, np. dawnych dzielnic miasta (Stare Miasto, Śródmieście, Fabryczna, Krzyki, Psie Pole). Na tę chwilę mamy po prostu plebiscyt głosów z całego miasta, gdzie wygrywają zwykle dobrze zorganizowane osiedla z młodymi mieszkańcami (niekwestionowany zwycięzca ostatniej edycji, tj. Jagodno). Dodatkowa rejonizacja zmniejszyłaby "rywalizację" do kilku graniczących ze sobą osiedli, co mogłoby też pozytywnie wpłynąć na współpracę międzysiedlową i dialog między liderami. Sami mieszkańcy też czuliby większą sprawczość i chęć walki o inwestycje w swoim obszarze.
29	Zawieście go do czasu realizacji dotychczasowych projektów.
30	Od kilku lat zdecydowana większość projektów to inicjatywy "zielone" - związane z nasadzeniami drzew, krzewów i rewitalizacją terenów rekreacyjnych (np. parków). Być może należy zastanowić się nad wydzieleniem odrębnego funduszu tylko i wyłącznie na takie inicjatywy - bo zapotrzebowanie wydaje się być bardzo duże. Takie rozwiązanie ułatwiłoby także pozostałym projektom (niezwiązanym z

	zielenią, np. kulturalnym lub sportowym) możliwość konkurencji o głosy mieszkańców.
31	Zwiększenie budżetu zwiększy jakość projektów, ich skalę oraz zaangażowanie
32	Wprowadziłabym pulę projektów drobnych (obok ponadosiedlowych i osiedlowych) do 100 albo nawet 50tys zł. Dzięki temu szansę miałyby projekty nieinwestycyjne, bądź projekty istotne dla mniejszych społeczności nie mające szans przebić się przy istniejących zasadach.
33	Problemem WBO jest brak natychmiastowej realizacji wygranych projektów. To działa demotywująco zarówno na liderów jak i osoby głosujące. Duża część krytyki jest później kierowana w stronę podmiotów, co prawda zaangażowanych w WBO, ale nie decyzyjnych na etapach realizacji.
34	Uczyć o nim, a przede wszystkim skutecznie realizować projekty wygrane. Z tym jest duży problem - strasznie długo to trwa, a jeżeli są przeszkody to nikt o nich nie informuje. A lepsze jest zła wiadomość, niż żadna.

ZAŁĄCZNIK 3 – KONSULTACJE DZIECI I MŁODZIEŻY

Konsultacje dzieci i młodzieży odbywały się równoległe do konsultacji dorosłych, trwając od 29 listopada do 20 grudnia 2022 r. Prowadzone były przez Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej. Ich celem było poznanie opinii młodych mieszkanki i mieszkańców na temat zasad Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego, a w szczególności włączania w jego proces osób niepełnoletnich – zarówno na poziomie głosowania, jak i składania własnych projektów.

W ramach konsultacji dzieci i młodzieży odbyły się dwie formy działań, skierowane do młodych Wrocławian i Wrocławianek:

- Warsztaty konsultacyjne dla młodzieży – zorganizowano dwa warsztaty dla młodzieży uczącej się w LO nr XIV we Wrocławiu. Zostały one przeprowadzone w ramach lekcji Wiedzy o Społeczeństwie w klasie II w dn.15.12.2022. Młodzież zastanawiała się nad tym jak włączać ich rówieśników do WBO, jak o nim informować oraz jakie projekty WBO mogłyby być szczególnie interesujące dla młodzieży (odpowiadające jej potrzebom). W warsztatach wzięły udział 44 osoby.
- Do młodych osób skierowany był również otwarty formularz online, dostępny na stronie konsultacji, podczas ich trwania. Wypełniły go 42 osoby. Kilko z nich było pełnoletnich, jednak większość nadal uczyła się w szkole ponadpodstawowej. Ze względu na specyfikę pytań, ich odpowiedzi są zebrane z odpowiedziami osób niepełnoletnich.

Większość młodych osób, które wzięły udział w konsultacjach zwracały uwagę na fakt, że niewielu spośród ich rówieśników wie o możliwości głosowania przez osoby niepełnoletnie. Wynika to przede wszystkim z faktu, że do młodzieży nie kieruje się bezpośrednich działań marketingowych, które zachęcałyby je do głosowania i składania swoich projektów. Osoby uczestniczące w konsultacjach proponowały, żeby informację o możliwości głosowania rozsyłać bezpośrednio do uczniów szkół poprzez dziennik Librus lub organizację warsztatów o WBO lub też komunikować WBO poprzez media, z których korzystają młode osoby (np. TikTok lub Instagram). Niektóre młode osoby dowiadywały się o WBO od rodziców lub innych dorosłych osób, dlatego też pojawił się pomysł, aby namawiać rodziców do informowania młodzieży. Niektóre osoby uczestniczące w konsultacjach proponowały, aby głosowanie do WBO prowadzić w szkołach, np. Podczas godzin wychowawczych.

Z formularza online wynikało, że osoby, które brały udział w głosowaniu w WBO wiedziały o tej możliwości z plakatów (4 osoby), z Internetu (3 osoby), od rodziców (2 osoby) oraz ze szkoły (2 osoby). Z kolei informację o ewaluacji WBO i możliwości wypełnienia formularza uzyskali dzięki Librusowi, kolegom i koleżankom szkolnym, jak również z Internetu. W ankiecie nie wzięła udziału żadna niepełnoletnia osoba, która realizowała swój własny projekt.

W konsultacjach dzieci i młodzieży wzięło w sumie udział 95 osób.

ZAŁĄCZNIK 4 – OPINIE DZIECI I MŁODZIEŻY NADESŁANE ZA POMOCĄ E-FORMULARZA

Zachowano pisownię oryginalną.

Pytanie nr 1.

Czy głosowałeś/aś w WBO w 2022 r.?

I.p.	Treść opinii
1	Nie
2	Tak
3	Nie
4	Tak
5	Nie
6	Nie
7	Tak
8	Tak
9	Nie
10	Tak
11	Tak
12	Tak

13	Tak
14	Tak
15	Nie
16	Tak
17	Nie
18	Tak
19	Nie
20	Nie
21	Nie
22	Nie
23	Nie
24	Nie
25	Nie chcę odpowiadać
26	Nie
27	Tak
28	Nie
29	Nie
30	Nie
31	Nie
32	Nie
33	Nie
34	Nie
35	Nie
36	Tak
37	Nie
38	Nie chcę odpowiadać
39	Tak
40	Nie
41	Tak

42	Tak
43	Nie
44	Nie
45	Nie
46	Nie
47	Nie
48	Nie
49	Nie
50	Tak
51	Tak

Pytanie nr 2.

Jeśli głosowałeś/aś w WBO w 2022 r., to skąd wiedziałeś/aś o tej możliwości?

I.p.	Treść opinii
1	Od znajomego
2	Od rodziny
3	W szkole podstawowej opowiedziano mi o tym na zajęciach w ratuszu
4	Z Centrum na Przedmieściu
5	Szkoła
6	Prosto z internetu
7	O WBO wiedziałem rok temu od sąsiadów z tej samej kamienicy w której mieszkam, o tegorocznej edycji przypomniały mi komunikaty w tramwaju
8	Od rodziców
9	Z plakatów
10	z plakatów
11	z plakatów
12	nwm
13	z internetu i z plakatów oraz wiedziałem, że eno jest co rok

14	nie głosowałem
15	Od mamy
16	Ogłoszenie w szkole
17	Od szkoły
18	z internetu
19	Znam ten program od czasów szkoły podstawowej
20	Nie
21	nie głosowałam
22	Nie wiedziałam moja szkoła jest zacofana :)
23	Portal naszwroclaw.net
24	Głosowałem w poprzedniej edycji, śledziłem ważne daty

Pytanie nr 3

Jak oceniasz promocję WBO wśród młodzieży? Czy młode osoby wiedzą, że mogą głosować i składać projekty w WBO?

I.p.	Treść opinii
1	trudno mi skomentować ponieważ jestem we wrocławiu od 6 miesięcy. ISTOTNA uwaga, brak w formularzu informacji jak definiujecie "młode" osoby.
2	Myślę że wiedzą ale nie wszyscy
3	nie wiedzą
4	Mało popularna inicjatywa należało by zwiększyć promocje w social mediach aby dotrzeć do większej grupy odbiorców
5	Raczej tak
6	Jest to dobry pomysł
7	Uważam, że WBO jest mało popularne wśród młodych ludzi, a to smutne gdyż bezpośrednio ich dotyczy
8	Nie
9	Tak

10	Sądzę, że młode osoby wiedzą, ale nie mają na to czasu, bądź uznają że ten jeden głos nie ma znaczenia
11	Jako członek szkolnego samorządu zabiegałem o promocję WBO w szkole, lecz wydaje mi się że większości młodzieży wydaje się to obojętne, nie wiedzą na czym polega WBO oraz że ich głos robi różnicę, nie zależy im, nie interesuje to ich
12	Myślę, że mało kto wie
13	Tak, ale nie chce im się głosować
14	Nie
15	raczej tak
16	nie zauważyłem żadnych środków promocji wśród młodzieży
17	Nie wiem
18	nie bardzo
19	nie miałem pojęcia że młodzież też może głosować
20	raczej słabo, ludzie rzadko wiedzą o tym
21	możliwe
22	Nie
23	nie
24	promocja jest mało skuteczna, młodzież nie wie o głosowaniu
25	Nie
26	Nie
27	Nie wiedzą
28	Tak, bo jest na każdym przystanku i dużo reklam w internecie
29	Wiedzą o głosowaniu, składanie projektów kojarzy się z dużą ilością papierologii, więc nie jest tak popularne
30	Nie widzą, szczerze mówiąc to też nie wiedziałem do momentu gdy szkoła na dzienniku elektronicznym pokazała to
31	słab
32	Słaba, jak ktoś nie interesuje się tym, to może nie wiedzieć

33	Ok
34	Tak
35	moim zdaniem promocja jest za słaba i można by było zrobić więcej ogłoszeń w mediach społecznościowych i akcji zachęcających młodzież do działania
36	Większość młodych osób nie wie o tym że w ogóle istnieje coś takiego jak WBO
37	Raczej wątpię czy większość młodzieży wie
38	No tak średnio bym powiedział. O głosowaniu słyszałem, ale nie o składaniu.
39	Słabo, w szkołach oprócz jednego ogłoszenia w dzienniku elektronicznym (którego i tak sprawdza mało osób) dzień przed głosowaniem. Młodzież nie zdaje sobie sprawy, że takie coś istnieje

Pytanie nr 4.

Jak można ulepszyć promocję WBO, żeby młodzież nie tylko głosowała w WBO, ale też składała swoje projekty? Jakich form użyć i jakie kanały komunikacji wykorzystać?

I.p.	Treść opinii
1	najlepszą formą są warsztaty z grupą interesariuszy w tym przypadku młodzież. Młodzież napływowa (studenci/emigranci) będzie miała inną perspektywę niż lokalsi. Zarówno jak "wykształciuchy" i młode osoby z okolicznych gmin. Spotkania z reprezentantami tych społeczności na pewno rzucają nowe światło na potrzeby jak i na odbiór i zaangażowanie w sam program. Z góry zakładam, że program w tej formule, nie daje młodym POCZUCIA SPRAWCZOŚCI - może niesłusznie.
2	więcej udzielać się na social mediach np intagram
3	Zacząć używać popularnych social mediów takich jak tik tok, instagram, facebook

4	Lepsza reklama
5	Reklamy w internecie i komunikacji miejskiej
6	Zdecydowanie podjąłbym działania w przestrzeni platform społecznościowych (głównie Instagram i tiktok)
7	Szkoła
8	Tak
9	Tiktok, Instagram itp. No głównie media społecznościowe, ale nie tak oficjalnie, ale bardziej jak kolega z kolegą
10	Myślę że ważne jest więcej informacji w szkole, z osobami w moim wieku (młodzieży) trudno do nich trafić bo używają innych mediów, których nie używają dorośli.
11	Przez szkoły
12	Stworzyć dostępny poradnik w którym będą umieszczone etapy planowania i realizacji WBO. Podać przykładowe szablony, który można rozwijać w różny sposób. Też pokazanie przykładu innych młodych osób które realizowały taki projekt
13	Plakaty, Informatory, łatwy w użyciu plakat z kodem QR do strony WBO itp.
14	aktualnie większość młodzieży siedzi na tiktok, więc może to
15	problem nie polega na złej promocji, a na braku chęci do składania projektów
16	Nie wiem
17	reklamy, nagłaśnianie przez szkoły
18	najlepiej jest promować WBO na socialmediach np. facebook, instagram, youtube
19	nie wiem wy wymyślcie coś
20	ogłoszenia w szkole
21	Reklamy na YouTube i tiktok
22	tik tok

23	promocje w szkołach, możnaby zamieścić w mediach społecznościowych ogłoszenia
24	Nie można
25	Reklamy na przystankach autobusowych i w internecie
26	Reklamy na instagramie, współpracy z lokalnymi influencerami
27	Reklama przez Instagram, akcje promocyjne w szkołach, szkolenie dla pedagogów w szkole, by mogli łatwiej pomóc młodzieży
28	Być bardziej widocznym projektem.
29	nie wiem
30	Promocje w szkołach oraz instruktaz jak taki projekt stworzyć i jakie są procedury po wyłonieniu na zwycięzcę
31	dobrymi kanałami mogą być media społecznościowe typu Facebook czy Instagram, także ogłoszenia w szkołach
32	Najlepiej używać komunikatorów których młodzież używa najczęściej takich jak np: tik tok czy instagram.
33	Instagram jakieś wiadomości wrocławskie
34	Promocja w szkołach. Teraz to promowane są tam wyłącznie te projekty, których liderzy mają wejście do szkół.
35	Samorzędy szkolne, dyrekcja szkoły, specjalne lekcje na godzinach wychowawczych. Informowanie o tym poprzez social media (promując je przez influencerów(?))

Pytanie nr 5

Co myślisz na temat organizacji WBO (od możliwości złożenia wniosku, poprzez weryfikację, aż do głosowania i realizacji)? Czy to, jak jest teraz, zachęca młodzież do włączania się do akcji? Czy można coś poprawić – jeśli tak, to co?

I.p.	Treść opinii
------	--------------

1	Uważam, że Urząd Miasta rękoma obywateli (WBO) chce naprawiać miasto. Zwracam uwagę, że do funduszu zgłaszane są: nowe wiaty przystankowe, mała architektura, chodnik dla pieszych, naprawa ulicy, latarnie uliczne itp -TO POWINNO ISC Z REGULARNYCH INWESTYCJI WYNIKAJACYCH Z ZAGOSPODAROWANIA TERENU, MODERNIZACJI INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ MPk, ZDIUM I ZARZĄDZANIA ZIELENIA. Rękoma deweloperów nie każdą drogę zbudujecie. FUNDUSZ WBO POWINIEN BYC PRZEZNACZANY NA "WISIENKI NA TORCIE" A NIE ŁATANIE PODSTAWOWYCH NIEDORUBEK WŁODARZA MIASTA.
2	Uważam że wszystko jest w porządku
3	Jest do dość dobry system
4	Jest dobrze
5	Podoba mi się cały zamysł WBO oraz fakt, że mój głos się liczy mimo że jestem jeszcze niepełnoletni. Dostęp do głosowania i formularze są proste i przejrzyste co zdecydowanie ułatwia branie w nim udziału.
6	Ja nie wiem
7	Nic
8	Nooo, to bardzo fajna sprawa to WBO, raczej wszystko jest okej
9	Moim zdaniem proces jest bardzo prosty i przyjazny, ale przez to że koncept „proste i zajmuje mało czasu” jest zbyt często wykorzystywany, przez co młodzież nie wierzy w takie deklaracje
10	Uważam, że WBO to bardzo dobra organizacja .Przez realizację projtow powstało w moim mieście dużo boisk i plawow zabaw
11	Myśle że w przyszłości chciałabym spróbować. Mam wrażenie że barierą powstrzymującą młodych ludzi jest przekonanie o braku kompetencji prowadzenia projektu i brak czasu
12	Tak
13	nie mam zdania
14	nie zachęca

15	myśle, że organizacja jest na dobrym poziomie
16	Nie wiem
17	Nie
18	Jest ok
19	Tak jak wcześniej
20	Nic bo prawie nic o tym nie wiem
21	promocje
22	Nie wiem, ja tylko głosuję
23	nie znam szczegółów
24	Myśle że niektóre osoby młodsze z wielką chęcią wzięłyby udział w takiej akcji ale również niektórzy nie wiedzą że coś takiego istnieje i po co istnieje i myślę że w tym jest problem
25	Nic już nie Trzeba jest dobrze jak jest
26	WBO nie zachęca za bardzo do tworzenia projektów przez młodych ludzi, (boją się próbować, ale to nie ma związku z samym WBO) Ci nie wiedzą często, że mogą w ogóle zgłaszać projekty

Pytanie nr 6

Jeżeli przygotowywałeś i składałeś kiedyś projekt w WBO, opisz swoje doświadczenia i refleksje – co można zmienić w przyszłości?

I.p.	Treść opinii
1	Jeśli do funduszu zgłaszane są drogi, chodniki, latarnie, przystanki to większy budżet zapewne.
2	Nie składałem
3	Nie
4	Nie składałem
5	Nie składałem takiego wniosku
6	raz zagłosowałem na coś i tyle
7	nie składałem
8	Nope

9	Nie przygotowywałem
10	nie składałam
11	Budynki które serio maja coś w sobie i grożą zawaleniu